

Rapport: Analys av kommunernas enkätsvar

Innehåll

Bakgrund	2
Sammanfattning	2
Enkätsammanställning: Hur ser konstpolitiken ut i kommunerna på en övergripande nivå?	5
Tema: Policy och riktlinjer	5
Tema: Utställningar och avtal	6
Tema: Konst i det offentliga rummet och enprocentregeln	7
Tema: Konstnärliga förutsättningar.....	9
Tema: Barns skapande	10
Finansiering.....	12

Bakgrund

Årets Konstkommuner 2017 är en kartläggning genomförd av Konstnärernas Riksorganisation och bygger på en rikstäckande enkät som besvarades i februari och mars 2017. Av landets 290 kommuner har 198 kommuner påbörjat enkäten (svarsfrekvens: 68 procent). Alla kommuner har dock inte svarat på alla frågor. När vi har räknat fram svarsprocenten i tabellerna nedan har vi utgått från antalet svarande på varje fråga. I den digitala [Årets konstkommuner 2017](#) redovisas kommunernas svar på fem av de totalt 21 frågorna samt hur mycket kommunerna per invånare satsar på kulturen. För den som vill fördjupa sig i en kommuns konstpolitik, finns en särskild sida med varje kommuns samtliga svar. Klickar man på kommunnamnet i Årets konstkommuner kommer man till kommunsidan. Svarande är kulturansvariga på kommuner.

För frågor om Årets Konstkommuner 2017, kontakta Pontus Björkman, politisk sekreterare på Konstnärernas Riksorganisation: pontus@kro.se.

Sammanfattning

Årets Konstkommuner 2017 visar att det är stora skillnader på möjligheten att ta del av professionell bild- och formkonst beroende på vilken kommun man bor i, likaså möjligheten att som barn själv få pröva olika uttryck och skapa med professionell handledning. Sju av de tio kommuner som får mest poäng i Årets Konstkommuner 2017 är storstäder eller större städer. Men det är inte bara kommuner med många invånare som placerar sig högt. Bland de tolv kommuner som får mest poäng finns även Vara och Emmaboda. Kommuners olika infrastruktur och konstsatsningar skapar även skilda förutsättningar för yrkesverksamma bild- och formkonstnärer att bo och verka i olika delar av landet.

En genomtänkt och ambitiös konstpolitik grundas i att det finns policydokument som kan ge stöd för prioriteringar och satsningar på kultur och konst. Vill en kommun skapa utrymme för kulturell verksamhet bör man få in kulturperspektiven redan i samhällsplaneringen. Tydliga styrdokument från den politiska nivån ger förvaltningarna mandat och förutsättningar för att ta initiativ. Av de kommuner som svarat på frågan om de har en policy eller strategi för att skapa en samhällsutveckling som genomsyras av kultur svarar mindre än två av tio kommuner (17 %) ja. En tredjedel av kommunerna svarar delvis. I kommentarsfälten hänvisas exempelvis till att kulturen nämns som en del av en övergripande plan eller så håller man på att ta fram ett styrdokument som avser att integrera kultur och konst i samhällsplaneringen. Hälften av kommunerna saknar en strategi för att kulturen ska integreras i samhällsutvecklingen. Sex av tio kommuner svarar ja eller delvis på frågan om de tillämpar en mångfalds- och jämställdhetsplan inom konst- och kulturområdet. Fyra av tio har inte en sådan.

Hur ser då förutsättningarna ut för att ta del av professionell bild- och formkonst i landets kommuner? Vissa kommuner satsar på offentlig konst samt egna och/eller fria utställningsarrangörer, andra kommuner saknar i stort sådana ambitioner. I något mer än var fjärde kommun (27 %) tillämpas enprocentsregeln för konstnärliga gestaltningar av offentliga miljöer konsekvent, vilket leder till nya offentliga konstverk vid ny-, om- och tillbyggnationer i offentliga miljöer. En lika stor andel av kommunerna tillämpar enprocentsregeln som en rekommendation eller mål. I två procent av kommunerna gjordes det 18 eller fler nya konstnärliga gestaltningar under 2015-2016. I fyra av tio kommuner blev det under samma period inte ett enda nytt offentligt konstverk. I 23 procent av kommunerna saknade man år 2016

en budget för att köpa in lös konst till de kommunala lokalerna medan det i 17,5 procent av kommunerna fanns en budget på över 100 000 kr. Tendensen går igen avseende utställningar. En tiondel av kommunerna (12 %) har ingen egen utställningsplats alls för bild- och formkonst medan 14 procent har tre eller fler.

Även villkoren för konstnärerna skiljer sig åt mellan kommuner. Bara en tredjedel av kommunerna (30 %) svarar entydigt att de använder sig av MU-avtalet¹ vid utställningar i egen regi. Nästan hälften (46 %) svarar att de inte använder sig av MU-avtalet. Bara sex procent av kommunerna ställer krav på att MU-avtalet ska tillämpas när de ger bidrag till andra arrangörer. En tredjedel av kommunerna (30 %) svarar ja eller delvis på frågan om de har någon form av stöd till ateljéer eller kollektivverkstäder för konstnärer. Hälften av kommunerna har inte slutit ett avtal med Bildupphovsrätt i Sverige om användandet av konstbilder på webb eller i trycksaker. Bara 15 procent av kommunerna svarar entydigt ja på frågan om de har policy för att garantera konstnärer deras konstnärliga frihet, exempelvis principen om en armlängds avstånd. Sju av tio kommuner svarar anmärkningsvärt nej på den frågan. Här finns ett gap mellan hur kulturpolitiken fungerar på kommunnivå och vad riksdagspartierna uttrycker på nationell nivå. I Konstnärernas Riksorganisations partienkät 2016² svarade samtliga riksdagspartierna ja på frågan om svensk kulturpolitik ska följa maktodelningsprincipen om att politiker beslutar om målen för kulturpolitiken och storleken på anslagen men inte om konstnärligt innehåll (principen om armlängds avstånd).

Elevers möjlighet att få ta del av bild och form inom ramen för kulturskola eller skapande skola skiljer sig också mycket åt mellan kommunerna. Bara hälften (49 %) svarar entydigt att de erbjuder kulturskola inom bild och form. Tio procent svarar delvis, resten nej (41 %). Det är också stora skillnader i kostnaderna för att ta del av kulturskolan. I en tiondel av kommunerna är det gratis. I fyra procent av kommunerna kostar det mer än 1000 kr. Två Stockholmskommuner toppar prislappen för kulturskolan med 1500 och 1700 kronor. I kommentarerna till svaren framgår att det är vanligt med syskonrabatter. Sex av tio kommuner (62 %) svarar ja på frågan om eleverna erbjuds skapande skola-projekt inom bild och form. 28 procent svarar delvis.

Årets Konstkommuner visar att invånarna i olika kommuner inte får likvärdig tillgång till konst och eget skapande i sin närmiljö. En avgörande faktor är hur stor kommunen är till antal invånare, även om det finns exempel på mindre kommuner som väljer att satsa på både konsthallar och offentlig konst. En kommun med fler invånare har rimligtvis en större budget för att satsa på kultur än en kommun med färre invånare. Det påverkar exempelvis möjligheterna att investera i och driva en kommunal konsthall. Trots att Regeringsformen § 2 slår fast att den enskildes kulturella välfärd ska vara ett av tre grundläggande mål för den offentliga verksamheten, läggs en försvinnande liten andel av de kommunala resurserna på kulturen. För att möjliggöra detta grundlagsfästa mål bör tillgången till konst och kultur inte vara avhängigt var man bor. Vi kan inte ha ett Moderna Museet i landets 290 kommuner, men i konsekvens med grundlagen borde medborgarna i sin närmiljö kunna ta del av både samtida offentlig konst och ett par gånger per år

¹ [MU-avtalet](#) är det närmaste konstnärerna har kommit ett kollektivavtal. Det reglerar konstnärers ersättning för medverkan vid utställningar. Det tecknades mellan staten och Konstnärernas Riksorganisation, Sveriges Konsthantverkare och Industriformgivare, Svenska Fotografers förbund och Svenska Tecknare och trädde i kraft 2009. MU-avtalet är bindande för statliga institutioner men principerna bör vara vägledande för alla arrangörer med offentlig finansiering.

² http://kro.se/sites/default/files/konstpolitisk_partienkat_2016.pdf

professionella konstutställningar samt möjligheten att med handledning pröva på och utveckla ett eget skapande.

I det nationella kulturpolitiska målet framgår att ”alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet” och att ”kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling”. När riksdagspartierna fick svara på enkätfrågan om ”man, oavsett boendeort, ska kunna ta del av ett mångfacetterat och kvalitativt utbud av musik, film, litteratur, bild- och formkonst och teater”, var enigheten stor. Sju av åtta partier svarade ja, även om det fanns vissa reservationer³.

Gapet mellan verkligheten i många kommuner och de rikspolitiska ambitionerna om att medborgarna ska ges likvärdiga möjligheter att ta del av konst och bildning är ännu stort. Men även om kommuner med större invånarantal har det ekonomiskt lättare att ha en hög ambitionsnivå för konsten finns även mindre kommuner som utmärker sig. Exempelvis Emmaboda - med färre än 10 000 invånare – ligger bland de tolv kommuner som får mest poäng i Årets Konstkommuner 2017.

Det pågår också ett utvecklingsarbete i många kommuner vad gäller utarbetande av styrdokument, konstnärers villkor och möjligheten att ta del av konst eller som barn få utveckla sitt eget skapande. I kommentarerna till enkätsvaren framgår exempelvis att det finns pågående processer för att stärka arbetet med den offentliga konsten och enprocentsregeln i ett 20-tal kommuner.

I många fall kan kommunerna göra betydande skillnad med små medel och kloka beslut. I andra fall behövs större investeringar. För att göra det lättare för kommuner att utveckla sin konstverksamhet har vi tagit fasta på utmaningarna som Årets Konstkommuner 2017 synliggjort och skrivit dokumentet [”Så här kan kommunen kvalitetssäkra sin konstpolitik”](#). I den finns en checklista, tydliga rekommendationer för en bra konstpolitik och goda exempel på en utvecklad konstpolitik i kommuner från olika delar av landet. Den ger inte svar på alla frågor, men den är en bra början både för större och mindre kommuner. Testa din egen kommun genom frågorna i checklistan!

Nedan följer statistik över samtliga enkätfrågor och en beskrivning av kommunernas svar.

³ http://kro.se/sites/default/files/konstpolitisk_partienkat_2016.pdf

Enkätssammanställning: Hur ser konstpolitiken ut i kommunerna?

Av de 198 kommuner som påbörjat enkäten varierar andelen svar på frågorna mellan 96 och 86 procent, förutom på frågorna som inbegriper siffror. Där sjunker andelen svarande till som lägst 69 procent på frågan om hur stor budgeten var för kommunens konstnärliga gestaltningar under 2016. Nedan grupperas svaren på sex teman. Först presenteras statistiken och sedan följer en beskrivning av denna.

Tema: Policy och riktlinjer

	% som svarar Ja	% som svarar Delvis	% som svarar Nej
Har kommunen en policy eller en strategi för att skapa en samhällsplanering och samhällsutveckling som genomsyras av kultur (motsvarande cultural planning)?	17	34	49
Tillämpar kommunen en mångfalds- och jämställdhetsplan inom konst- och kulturområdet?	26	32	42
Har kommunen en policy eller strategi för att garantera konstnärer deras konstnärliga frihet, exempelvis principen om en armlängds avstånd?	15	15	70
Deltar personer med konstnärlig expertis/kompetens i beslut som rör den samtida konsten?	58	26	16

I många av enkätens svar syns betydelsen av policydokument som kan ge stöd för kultur- och konstsatsningar liksom för att skapa en kontinuitet i ett konstpolitiskt utvecklingsarbete. Av de kommuner som svarat på frågan om där finns en policy eller strategi för att kulturfrågor ska integreras i samhällsplaneringen svarar 17 procent ja. Bland dem som svarar delvis (34 %) finns delar av en övergripande plan eller så är man igång med att ta fram ett styrdokument som avser att få in konsten och kulturen i samhällsplaneringen. Fortfarande saknar dock nästan hälften av kommunerna sådana policydokument.

Göteborg Stad skriver i kommentar till sitt svar: "Kulturförvaltningen har tagit fram ett kulturprogram för Göteborg som är antaget i kommunfullmäktige 2013 med fokus på de tre perspektiven, konstpolitik, kulturpolitik och kulturplanering. Kulturförvaltningen har skapat en Kulturstrategisk avdelning som arbetar med att ta fram en handlingsplan för hur man ska arbeta med Kulturplanering. Stadens kulturplanering ska: skapa en attraktiv livsmiljö i staden, göra stadens karaktär och historia tydlig, skapa goda förutsättningar för hållbar utveckling, öka göteborgarens möjlighet till inflytande över den fysiska miljön."

Vara kommun skriver: "I en nytagen kulturplan (2017-02-28) finns inskrivet att Cultural Planning eller annan motsvarande metod skall tillämpas men det har inte hunnit ta form än." Likaså Haparanda noterar att det "2014 genomfördes en Cultural Planning. Den är en del som ligger till grund för satsningarna i kulturplanen."

Utmaningarna tycks vara större för mindre kommuner. Söderhamn, en kommun i en glesbefolkad region, svarar att de delvis har en plan och synliggör en del svårigheterna i sin kommentar: "Det finns ingen uttalad policy eller strategi som är antagen i de politiska rummen, men Kulturenheten och delar av tjänstepersonerna som arbetar med samhällsbyggnad ser "poängen" med att involvera konst och kultur i planeringen av samhällsbyggande och därför tas viss hänsyn till detta i planeringsarbete. Dessvärre är resurserna (tid, erfarenhet och kompetens) inom dessa områden något begränsade vilket många gånger resulterar i att konsten och kulturen ändå hamnar i skymundan. Kultur- och konstansvarig är involverad i arbetet med en ny Översiktsplan samt i planprogram som handlar om utveckling av centrum och andra delar av staden. Ett av Kultur- och konstansvarigs ansvarsområden är att bevaka dessa frågor (konst och kultur som en del av samhällsbyggnaden), men det blir ofta ensamt och ganska kämpigt att "försvara" frågan när den ställs emot ekonomi och praktiskt genomförande. 1 % regeln ska tillämpas när det kommer till kommunens egna investeringar men är enbart en stark rekommendation för de kommunala bolagen."

Sju av tio kommuner svarar att de saknar en policy för att garantera den konstnärliga friheten. 15 procent av kommunerna svarar att de har en sådan policy och 15 procent svarar delvis. I Göteborgs kulturprogram står till exempel "att stadens konstpolitik ska hävda konstens integritet, oberoende och egenvärde, främja yttrandefrihet och kvalitet och skapa goda och hållbara villkor för konsten och konstnärerna". Västerås inväntar riksdagens kulturarvsproposition där principen om armlängds avstånd ska tas med: "Det finns ingen policy eller formulerad strategi dock tillämpas *armlängds avstånd* i praxis. Om kulturarvspropositionen tas av riksdagen med museilagen kommer ju armlängdsprincipen att finnas med i denna."

Betydelsen av policydokument kan illustreras av en kommentar från Vallentuna i Stockholms län angående konstnärliga gestaltningar "Vi ger uppdrag till konstnärer för offentliga gestaltningar men inte årligen. Med en policy förväntas det kunna ske varje år." En mindre kommun i Värmland tillämpar enprocentregeln men betydelsen av policydokument illustreras av följande kommentar: "Men den glöms ibland bort om inte jag är med".

Bland annat Mjölby, Oxelösund och Landskrona är på gång med att ta fram konstpolicy eller kulturplaner. Nyköping har precis sammanställt en konstpolicy.

Ett förvånande och alarmerande resultat är att 16 procent av kommunerna svarar att det inte deltar personer med konstnärlig kompetens i beslut som rör den samtida konsten. Saknas konstnärlig kompetens kan kommunen antingen ta in konstnärer och curatorer som konsulter eller inleda ett samarbete med exempelvis regionernas konstkonsulenter, så att den konstnärliga kompetensen kan garanteras.

Tema: Utställningar och avtal

	% som svarar Ja	% som svarar Delvis	% som svarar Nej
Hur många kommunala utställningsplatser för samtida konst och konsthantverk har kommunen i egen regi?	0: 12 % 1: 45 % 2: 29 % 3 eller fler: 14 %		

Hur många utställningsarrangörer för samtida konst och konsthantverk medfinansierar kommunen (utöver de i egen regi)?	0: 29 % 1: 29 % 2: 24 % 3 eller fler: 18 %		
Använder sig kommunen av MU-avtalet (medverkans- och utställningsavtalet) vid utställningar i egen regi?	30	24	46
När kommunen ger bidrag till andra arrangörer ställs då krav på att MU-avtalet ska tillämpas?	6	14	80

30 procent av de svarande kommunerna tillämpar MU-avtalet vid utställningar i egen regi men i vilken utsträckning man bara betalar utställningsersättningen i MU-avtalet och i vilken man även, efter förhandling med konstnären, ersätter omkostnader och arbetstid synliggörs inte i den här enkätundersökningen. För ett uppdelat svar hänvisar vi till [MU-barometern 2015](#), som ett stort antal kommunala utställningsarrangörer besvarade.

I Mönsterås ingår MU-avtalet i en nyligen framtagna konstpolicy och ska börja tillämpas, i Vara ingår avtalet i Kulturplanen och har precis börjat tillämpas. I Skurup har kulturenheten begärt tilläggsanslag för att från och med 2018 kunna följa MU-avtalet. I Stockholms stads budget för 2016 angavs att "Kommunstyrelsen ska tillsammans med kulturnämnden säkerställa att stadens samtliga förvaltningar och bolag tillämpar MU-avtalet och ersätter konstnärer för deras arbetstid." Någon övergripande kartläggning har inte gjorts av förvaltningen utan enligt anvisningarna till verksamhetsberättelsen ska samtliga nämnder och bolagsstyrelser i verksamhetsberättelsen redovisa att de säkerställt att MU-avtalet tillämpas.

Härryda skriver: "Ersättningen vid utställningarna i kommunens konsthall (Nemeshallen) beräknas utifrån MU-avtalet. MU-avtalet ses mer som en rekommendation. Undertecknad ingår i en referensgrupp i Kultur i väst där det diskuteras hur regionens kommuner kan anamma avtalet."

Däremot ställer bara 6 procent av kommunerna entydigt krav på att andra utställningsarrangörer, som de ger bidrag till, ska tillämpa MU-avtalet. Detta gör man i Tranås, Eslöv, Sigtuna, Tanum, Svenljunga, Enköping, Uppsala, Sorsele, Skellefteå och Boden.

Av kommentarerna i enkäten framgår att biblioteken i många kommuner även används som utställningslokal.

Tema: Konst i det offentliga rummet och enprocentregeln

	% som svarar Ja	% som svarar Delvis	% som svarar Nej
Gör kommunen regelbundet inköp av "lösa" konstverk från konsthallar, gallerier och/eller konstnärer?	62	19	19
Hur stor budget hade kommunen för inköp av "lös" konst till sina lokaler år 2016? Siffror i tusen kronor.	0: 23 % 1–20: 12 % 20–40: 16 % 40–60: 14,5 % 60–80: 5 % 80–100: 12 % 100–300: 15 % 300–500: 0,5 %		

	Mer än 500: 2 %		
Ger kommunen konstnärer i uppdrag att utföra konstnärliga gestaltningar av offentliga byggnader och miljöer?	Ja, minst en procent av projektbudgeten ska läggas på konstnärliga gestaltningar i enlighet med enprocentregeln: 27 % Ja, vi tillämpar enprocentregeln som en rekommendation eller målsättning: 27 % Ja, vi ger årligen uppdrag åt konstnärer att arbeta med konstnärliga gestaltningar, men har inga beslut om enprocentregeln: 22 % Nej, vi gör inga konstnärliga gestaltningar: 24 %		
Ställer kommunen krav på privata exploatörer/byggherrar att tillämpa enprocentsregeln (till exempel genom markanvisningar och exploateringsavtal)?	Ja 2	Delvis 12	86
Hur många konstnärliga gestaltningar av offentliga livsmiljöer har slutförts av kommunen eller genom att krav ställts av kommunen under åren 2015–2016?	0: 39 % 1–3: 43 % 4–6: 12 % 7–12: 4 % 13–39: 2 %		
Hur stor var budgeten för kommunens konstnärliga gestaltningar under 2016? Siffror i tusen kronor.	0: 42 % 1–100: 12 % 100–300: 12 % 300–500: 10 % 500–1 000: 9 % 1 000–1 500: 2 % 1 500–2 000: 3 % 2 000–3 000: 1.5 % 3 000–4 000: 5 % 4 000–6 000: 1.5 % 6 000–10 000: 1 % 10 000–20 000: 1 %		

Enprocentregeln har haft stor betydelse för att offentliga byggnader och miljöer runt om i Sverige berikas med konstnärliga gestaltningar. Den har fått bred spridning och legitimitet genom att det är en tydlig och lättförståelig mekanism. Nu när det kommer göras stora investeringar i bostadsbyggande runt om i landet har enprocentregeln möjlighet att bidra till att våra gemensamma livsmiljöer skapas med omtanke om hela människan och i överensstämmelse med den övergripande visionen om en hållbar utveckling. Flera kommuner har antagit eller är igång med att anta enprocentregeln, andra stärker dess tillämpning och på många håll utvecklas rutiner för arbetet med regeln.

27 procent av kommunerna svarar att ”Ja, minst en procent av projektbudgeten ska läggas på konstnärliga gestaltningar i enlighet med enprocentregeln”. Lika stor andel, 27 procent, svarar att de tillämpar regeln som målsättning eller rekommendation. Därmed används enprocentregeln i någon utsträckning i 54 procent av de svarande kommunerna. Räknas även kommuner med som gör konstnärliga gestaltningar men inte använder sig av enprocentsregeln så investerar 76 procent av kommunerna regelbundet i konst i det offentliga rummet.

I flera kommuner pågår processer med att ta fram styrdokument om enprocentregeln: Eslöv, Flen, Haparanda, Huddinge, Kalix, Kävlinge, Mark, Ronneby, Rättvik, Skövde, Svenljunga, Tjörn, Uppvidinge, Vallentuna, Västervik, Ystad och Åstorp.

Delas då ansvaret för de konstnärliga gestaltningarna mellan allmännyttiga och privata exploatörer så att invånarna får en jämlik tillgång till konst i det offentliga rummet? Tre kommuner - Göteborg, Ludvika och Svedala – svarar ja på frågan om det ställs krav på tillämpningen av enprocentregeln på privata exploatörer/byggherrar. Tolv procent av kommunerna svarar delvis. Många kommuner arbetar med en beslutsprocess kring frågan och andra prövar sig fram för hur man ska få de privata aktörerna att bidra till att skapa konstnärligt gestaltade livsmiljöer. I Solna ingår krav i vissa exploateringsavtal, och i Sundbyberg har man skapat en "konstpott" som de privata exploatörerna bidrar till. På andra håll rekommenderar man privata entreprenörer att använda enprocentregeln. Exempelvis i Ängelholm: "Kommunen kan inte ställa krav, däremot har vi i konstpolicyn påpekat att vi rekommenderar exploatörer att praktisera enprocentsregeln, i likhet med kommunen, samt att kommunens konstnärliga råd ställer sin kompetens till förfogande vid rådgivning." Ekerö skriver: "Vid markanvisning av kommunal mark till exploatörer skall en förutsättning vara att god gestaltning uppnås vid genomförandet. I exploateringsavtalet regleras vidare vad exploatören skall anlägga enligt detaljplan och gestaltungsprogram."

I två procent av kommunerna gjordes det 18 eller fler nya konstnärliga gestaltningar under 2015-2016 medan det i fyra av tio kommuner under samma period inte blev ett enda nytt offentligt konstverk. I 23 procent av kommunerna saknade man år 2016 en budget för att köpa in lös konst till de kommunala lokalerna medan det i 17,5 procent av kommunerna fanns en budget på över 100 000 kr.

Tema: Konstnärliga förutsättningar

	% som svarar Ja	% som svarar Delvis	% som svarar Nej
Har kommunen någon form av stipendier som årligen delas ut till bild- och formkonstnärer?	29	36	35
Har kommunen någon form av ateljéstöd eller stöd till kollektivverkstäder för konstnärer?	12	18	70
Har kommunen en policy för att köpa konst och konsthantverk till jubilarer, för avtackningar och som presenter?	15	25	60
Har kommunen tecknat ett avtal med Bildupphovsrätt i Sverige som reglerar användandet av konstbilder på webb eller i trycksaker?	45	5	50

En vital konstscen i en kommun kräver goda förutsättningar för konstnärer. Eftersom medianvärdet för sammanräknade förvärvsinkomster för bild- och formkonstnärer är så pass låg som 13 000 före skatt⁴, har även mindre

⁴ Tabell 20 i Konstnärsnämndens rapport Konstnärernas demografi, ekonomi och sociala villkor.

inkomstförstärkningar stor betydelse. Inköp av konst, gestaltungsuppdrag, ersättningar vid utställningar, konstnärsanknutna uppdrag åt kommunen, uppdrag i styrgrupper och inom skolan/kulturskolan, stipendier, ateljéstöd och/eller tillgång till billiga arbetslokaler, kollektivverkstäder, upphovsrättsliga ersättningar och att kommunen synliggör de yrkesverksamma konstnärerna – helheten skapar förutsättningarna som gör det möjligt och underlättar för bild- och formkonstnärer att vara verksamma i kommunen.

65 procent av kommunerna svarar ja eller delvis på frågan om det finns stipendier att söka för bild- och formkonstnärer. Många av kommunerna påpekar att stipendier är öppna för alla kulturella yrkesgrupper, men kan även tillfalla konstnärer.

Tre av tio kommuner svarar ja eller delvis på om de har någon form av ateljéstöd eller stöd till kollektivverkstäder. Något fler (40 %) har en policy för inköp av konst och konsthantverk till jubilarer, för avtackningar och som presenter. Hälften av kommunerna saknar ett avtal med Bildupphovsrätt i Sverige för att visa konst i sina digitala kanaler. Genom ett avtal blir det enkelt och lätt att göra upphovsrättsligt rätt. Många kommuner skulle med enkla insatser kunna stimulera produktion av bild- och formkonst i kommunen.

Tema: Barns skapande

	% som svarar Ja	% som svarar Delvis	% som svarar Nej
Erbjuds grundskoleelever i kommunen skapande skola-projekt inom bild och form?	62	28	10
Erbjuder kommunen kulturskola inom bild och form?	49	10	41
Vad är den billigaste avgiften för att delta en termin i kulturskolan?	0: 10% 1–250: 13% 251–500: 35% 501–750: 29% 751–1000: 9% 1001–1250: 3%		

Kulturskolans vision är att alla barn och unga ska få likvärdiga möjligheter att utvecklas genom kulturutövande i verksamheter av hög kvalitet och tillgänglighet. Det är något som också de nationella kulturpolitiska målen uttrycker. Nästan alla kommuner i landet har en kulturskola, men kvalitet, köer och avgifter varierar. Det finns ett brett stöd bland alla partiets väljare att det är en bra eller mycket bra idé att staten tar ansvar för att alla barn får en likvärdig möjlighet att gå i musik- och kulturskola.⁵

Enkätundersökningen visar att 49 procent, av de kommuner som svarat på frågan, erbjuder kulturskola inom bild och form. 62 procent av kommunerna erbjuder Skapande skola-projekt inom bild och form. Olika former av skapande handlar om att få tillgång till en mångfald av uttrycksmöjligheter. Barn och ungdomar bör därför erbjudas möjlighet att lära känna olika skapande uttryck och deras tekniker. Eftersom individens utveckling och frihet i så stor utsträckning som möjligt bör vara oberoende av den socioekonomiska miljön har kulturskolan och de estetiska ämnena i grundskolan och gymnasiet en viktig funktion att fylla.

⁵ www.kulturskoleradet.se/sv/nyheter/statlig-politik-kulturskolan-far-ett-starkt-stod

Enligt enkätsvaren är Kulturskolan avgiftsfri i 15 kommuner. Om man lägger till de som inte svarat i denna undersökning men som Kulturskolerådet hänvisar till är antalet 19. Jämtlands län utmärker sig med avgiftsfri kulturskola i fyra av åtta kommuner.

Enkätsvaren visar att den vanligaste avgiften ligger mellan 250–500 kr per termin. Dyrast är kulturskolan i Vallentuna (1500 kr) och Täby (1700 kr).

Många kommuner har syskonrabatter.

Tema: Finansiering

I den digitala Årets konstkommuner används uppgiften kultursatsningar per invånare. Uppgiften kommer från rapporten Samhällets utgifter för kultur 2014-2015 av Myndigheten från Kulturanalys⁶. Spannet mellan den kommun som satsar mest på kultur per invånare, Umeå, mot den som lägger minst, Nordanstig, är mycket stort. 2524 kr mot 434 kr. Det är nästan sex gånger så mycket per invånare.

I enkäten har det inte efterfrågats hur stor budgeten totalt för bild- och formkonsten är, då det är en svår fråga att besvara för många kulturansvariga och kommuner. Kostnaderna är sällan uppdelade så tydligt i bokföringen.

Konstnärernas Riksorganisation

Hornsgatan 103, 9 tr, 117 28 Stockholm

Växel: 08 54 54 20 80

www.kro.se

www.facebook.com/KonstnarernasRiksorganisation/

www.twitter.com/konstnarerna

www.instagram.com/konstnarernas/

Prenumerera på vårt konstpolitiska nyhetsbrev [här](#) (medlemmar i Konstnärernas Riksorganisation får dessa notiser i samband med det månatliga medlemsnyhetsbrevet).

Konstnärernas Riksorganisation företräder fler än 3 300 professionella bild- och formkonstnärer i Sverige. Vårt mål är att förbättra konstnärernas sociala och ekonomiska villkor och därmed göra det möjligt för konstnärer att vara yrkesverksamma.

⁶ <http://www.kulturanalys.se/wp-content/uploads/2016/10/Samhällets-utgifter-för-kultur-2014-2015.pdf>.